

Pliktkommisjonens vurdering - Høringsuttalelse fra

Fiskekjøpernes Forening og Norske Sjømatbedrifters Landsforening

Det er bred enighet om at pliktene som trålerne er pålagt ikke oppfylles og at de ikke fungerer etter hensikten. Fiskeriminister Svein Ludvigsen fritok ca. 46 tråltillatelser for leveringsplikt og omgjorde dem til tilbudsplikt. Tilbudsplikten blir av kommisjonen kalt for «nærmest illusorisk» (s.8). Kommisjonen påpeker også at det «fremstår som illegitimt og urimelig at selskaper som har fått tildelt fiskerettigheter for å oppfylle bestemte samfunnsmessige målsettinger, skal kunne bryte betingelsene og høste gevinsten av en felles ressurs uten at de berørte parter får noen kompensasjon for dette.»(s.15-16). Det er også korrekt når kommisjonen på s. 22 påpeker: «Et sentralt problem med dagens system er nemlig at fryst fisk ikke er et lønnsomt råstoff for industrien.»

Når en så sammenholder mandatet for kommisjonen arbeid med de konklusjonene som kommisjonen kommer med, virker det som om de logiske sammenhengene har forsvunnet.

Mandatets punkt 6. sier at kommisjonen skal: **Komme med konkrete anbefalinger som ivaretar intensjonen om en samfunnsøkonomisk god løsning som bidrar til lønnsomhet i både flåten og industrien, samtidig som den bidrar til bosetting og sysselsetting i kystdistriktene.**

Kommisjonen hevder også at norsk fiskeindustri ikke klarer seg uten subsidier. Dette gjør den til tross for at det som betales av subsidier i norsk fiskerinæring for det meste går til trålerne i form av drivstoffsubsidier og altså absolutt ikke til landindustrien. Trålerne er nemlig de som bruker mest drivstoff pr kg fanget fisk. Tvetveteråsutvalget kom frem til at norsk fiskeindustri hadde litt bedre avkastning på kapitalen enn øvrig europeisk matvareindustri, nemlig under sju prosent mot over seks prosent. Tar en i betraktning at sammenligningen ble gjort i en periode med særlig lav lønnsomhet i norsk fiskeindustri fordi markedsforholdene var sjeldent vanskelige, er det klart at kommisjonen ikke har dekning for påstanden om at norsk fiskeindustri ikke klarer seg uten subsidier. Påstanden er derimot fullstendig feil. Imidlertid utmerker den delen av fiskeindustrien som er eid av de to største trållerrederiene seg med å ha dårligst lønnsomhet. Det faktumet skulle en forvente at ekspertkommisjonen tok i betraktning, og at ekspertene kom med forslag, eller i det minste reflekterte over, hvordan disse bedriftene kan komme på nivå med øvrig norsk fiskeindustri uten å få adelige privilegier i form av fiskerettigheter på allmennhetens bekostning. For øvrig skriver ekspertene at Grunnloven setter forbud mot slike privilegier. Kommisjonen opplyser på side 33 at Nofima har anslått at en torsketråltillatelse uten plikter er verdt mellom 180 og 200 millioner kroner. På et møte med representanter fra Fiskeridepartementet i Tromsø den 24.10.16 i regi av byens Næringsforening, fortalte en representant for trållerredieriet Hermes at deres verdivurdering av en tråltillatelse i dag er på 250 mill. kroner.

Det er dermed uforståelig at kommisjonen setter en tråltillatelse som fritas for tilbudsplikt til null. Det dreier seg om kvoteverdier - bare for disse 46 tråltillatelsene - på 11,5 milliarder kroner. Lederen av kommisjonen, professor Mathiesen uttrykker i avisintervju forbauselse over at fordeling av disse enorme verdiene skaper debatt og sterke følelser. Det må være tillatt å stille spørsmålstegn ved om kommisjonslederen har forstått sitt mandat. De trålerne som i tillegg har aktivitetsplikt, foreslås å betale en «avlat» på mellom 15 og 25 % av kvotene sine. Det innebærer at eierne av disse trålerne får beholde verdier på fra 190 til 210 millioner pr tråltillatelse, fordi de som kommisjonen selv påpeker, lett omskrevet: unnlater å oppfylle bestemte samfunnsmessige målsettinger, og kan bryte betingelsene og høste gevinsten av en felles ressurs, og de berørte parter får en symbolsk kompensasjon for dette.

Samfunnsmessig god løsning

Det er vanskelig å forstå at en professor i samfunnsøkonomi ikke reflekterer over den lite verdiskapende måten som trålerne bringer fangsten på land – nemlig som rundfrost fisk og som ikke på langt nær oppnår den prisen som fersk fisk kan oppnå. Punkt 5. i mandatet pålegger kommisjonen å se på økonomiske, samfunnsmessige og juridiske sider ved andre modeller. Herunder burde en opphevelse av trålstigen være et klart alternativ, dersom våre fiskeressurser på best mulig måte skal bidra til bosetting og sysselsetting i kystdistriktene, slik mandatets punkt 6. pålegger kommisjonen å foreslå.

Kommisjonens arbeid blir ikke mer troverdig av at den har et lite presist forhold til fakta. Den hevder at kystfiskeflåten rår over 2/3 av torskekvote, mens realiteten er at i tillegg til trålernes tredjedel har de havgående autolinerne klart å overta nesten ni prosent. Det vil si at kommisjonen feilaktig klassifiserer verdier på en halv milliard årlig- bare i førstehåndsverdi for torsk - som kystfanget, mens verdiene i realiteten er overført til havfiskeflåten.

Det grønne skiftet

All den stund en tråler bruker 4 ganger så mye diesel som en kystbåt, og tilsvarende stort utslipp av CO2 pr kilo fanget fisk, skulle også det tilsi at kommisjonen skjelet til mandatets punkt 5. og foreslo andre modeller enn trålere til å fange fisken vår.

Erstatning

Det er på ett punkt man må si seg enig med kommisjonen: tilbudspliktige tråltillatelser har null verdi når det dreier seg om erstatning. Trålerrederne har hele tiden vært helt klar over, noe som er innlysende for enhver, og også grunnen til at kommisjonen er satt ned, at de ikke har oppfylt intensjonene med tråltillatelsene, nemlig å skaffe fisk til fiskeindustrien. Trålerrederne har dermed gamblet på et utfall à la det som ekspertkommisjonen er kommet frem til.

Konsekvenser

Når trållerederne ikke har oppfylt betingelsene for å inneha tråltillatelse og at Havressursloven klart sier at fiskeressursene er det norske folks eiendom, må det selvfølgelig få konsekvenser.

Fisketillatelsen som de en gang fikk, må trekkes tilbake og dispensasjonene de har fra deltakerloven må oppheves.

Tromsø – Trondheim, 16. november 2016

Steinar Eliassen, styreleder

Fiskekjøpernes Forening

Svein Reppe, adm. dir.

Norske Sjømatbedrifters Landsforening